BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 27 listopada 1930 roku. **355.**

Treść numeru:

---ooOoo---

§

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Podpisanie traktatu handlowego pomiędzy Litwą a Łotwą.

Dnia 24-go listopada r.b. odbyło się w Kownie podpisanie układów handlowych, zawartych pomiędzy Litwą a Łotwą. Ceremonji podpisania nadano charakter uroczysty. Ze strony łotewskiej byli obecni: prezes ministrów i minister spraw zagranicznych p.Celminsz, dyrektor wydziału bałtyckiego ministerstwa spraw zagranicznych p.Munters, poseł łotewski w Litwie p.Lepinsz oraz dyrektor p.Ludinsz. Ze strony litewskiej zaś - premjer p.Tubelis, minister spraw zagranicznych dr.Zaunius, poseł litewski w Łotwie p.Dajlide, prezes delegacji litewskiej do rokowań inż.Dobkiewiczius oraz wyżsi urzędnicy ministerstwa spraw zagranicznych.

Ogółem podpisano 5 układów, z których traktat handlowy i układ arbitrażowy, sporządzono w języku francuskim, zaś trzy umowy komunikacyjne - równolegle w języku łotewskim i litewskim.

Tegoż dnia łotewski premjer przyjął przedstawicieli prasy miejscowej i zagranicznej, którym udzielił wywiadu w związku z podpisanemi układami. Treść wywiadu p.Celminsza podajemy poniżej:

"Podpisana serja umów bezwątpienia jest najważniejszym etapem na drodze uporządkowania litewsko-łotewskich wzajemnych stosunków od 1921 r., gdy w maju zostały zawarte wszystkie te układy, które regulują nasze wzajemne stosunki do obecnej chwili. Ale jedna z najważniejszych dziedzin w stosunkach między obu państwami, mianowicie dziedzina gospodarcza, dotąd wogóle nie była unormowana. To też należy przedewszystkiem wskazać na zawarcie układu handlowego, który stanowi oddawna już oczekiwane ogniwo w tej dziedzinie stosunków międzypaństwowych, w której są zainteresowane wszystkie czynniki wytwórcze, mianowicie rolnictwo oraz przemysł obu krajów.

Nie mogę się teraz zatrzymać na szczegółach układu handlowego, który zostanie ogłoszony po jego ratyfikacji. Ośmielam się bądźcobądź wyrazić nadzieję, iż wyniki umowy przyczynią się do wzmocnienia przyjaźni między naszemi państwami oraz będą wyrazem zadawalającej obie strony równowagi w gospodarce narodowej i staną się bodźcem do dalszego rozwoju wzajemnych stosunków gospodarczych.

Jako poniekąd uzupełnienie układu handlowego, można uważać podpisaną również umowę o zniesieniu wiz i paszportów w komunikacji między Litwą a Łotwą. Taka sama umowa między Łotwą a Estonją istnieje już od pięciu lat. Wydaje się też rzeczą całkiem normalną, iż zostają usunięte wszelkie sztuczne przeszkody w obcowaniu między litewskim i łotewskim narodem, które łączą tak bliskie więzy etnograficznego i społecznego pokrewieństwa.

Doniosłym aktem politycznym jest zatem trzeci z podpisanych układów - układ arbitrażowy, który świadczy o naszem nieodstępnem pragnieniu pozostawać wiernymi zasadom pokoju i pokojowego współżycia oraz kierować się podstawowemi zasadami Ligi Narodów w regulowaniu wszelkich możliwych rozbieżności między narodami w drodze koncyljacyjnej i arbitrażowej procedury.

Czwarta i piąta wreszcie z zawartych umów stanowią umowy, dotyczące szeregu wzajemnych ułatwień komunikacyjnych, jak zniesienie opłat na środki komunikacji, wpisanie stacyj kolejowych na listę punktów przejściowych na litewsko-łotewskiej granicy. Tutaj usunięto szereg przeszkód, które były ciężarem dla obywateli obu krajów.

System zawartych w ~~xxxxxxxx~~ historycznym dniu 24 listopada układów, za któremi, jestem przekonany, nastąpią w przyszłości jeszcze nowe układy, nie może się nie spotkać z głęboką i serdeczną radością całego waszego i naszego, łotewskiego, narodu. Z zadowoleniem zaznaczam, iż w wyniku długich rokowań, mocno i odważnie stanęliśmy na drodze szczerego, przyjaznego i brzemiennego w praktyczne pomyślne następstwa zbliżenia między obu narodami, którym ich przeszłość, a co ważniejsza, i przyszłość, dyktuje hasło jaknajbliższej przyjaźni.

Jednocześnie praca nasza, uwieńczona powodzeniem, będzie świadectwem dla całego świata zewnętrznego, dla naszych sąsiadów, iż duch przyjaźni potrafi przezwyciężyć wszelkie trudności i wszelkie przeszkody.

To też proszę panów za pośrednictwem waszych organów wyrazić podziękowanie panu prezydentowi litewskiej republiki, litewskiemu rządowi, litewskiemu narodowi za ich serdeczne, niezapomniane przyjęcie, jakie nam tutaj zgotowano. Jesteśmy przekonani, iż droga z Rygi do Kowna i z powrotem stanie się jeszcze krótszą, milszą i przyjemniejszą, aniżeli dotychczas".

Po wygłoszonem exposé, p.Celminsz udzielił odpowiedzi na skierowane do niego ze strony dziennikarzy zapytania.

Na pytanie, kiedy się wybierze prezydent łotewski do Litwy, p.Celminsz oświadczył, iż sprawa ta obecnie w Łotwie w sposób konkretny nie jest postawiona, to też przedwcześnie o tem cośkolwiek mówić. Jednak, gdy tylko ona powstanie, to pierwszą podróżą prezydenta Łotwy na południe będzie niewątpliwie do Litwy.

W sprawie wspomnianych w exposé dalszych układów, jakie są przewidziane, premjer łotewski wyjaśnił, iż kilka umów jest obecnie w opracowaniu. Obecnie zamierzano podpisać 7 układów, podpisano jednak tylko 5. Pozostałe układy dotyczą utrzymywania w porządku naszej granicy. Przy wytknięciu granicy, własność ziemska, należąca do obywateli obu krajów, została przepołowiona. Stąd wynikają niedogodności, które należy usunąć. Zasadnicze porozumienie w tych sprawach zostało już osiągnięte, pozostają jednak jeszcze do zakończenia pewne kwestje techniczne, które obecnie rozważają oba ministerstwa rolnictwa

Na pytanie, czy podpisanie układów nie będzie miało wpływ na skoordynowanie polit ki zagranicznej obu państw, zwłaszcza na terenie genewskim, p.Celminsz odparł, iż zawarte obecnie układy są natury gospodarczej i bezpośredniego znaczenia politycznego nie mają, w sposób jednak pośredni niewątpliwie przyczyniają się do rozwoju i pogłębiania wzajemnych stosunków politycznych Litwy i Łotwy w kierunku zagwarantowania istnienia i obrony niepodległości.

Zagadnięty w sprawie związku państw bałtyckich p.Celminsz oświadczył, iż związek ten w tem znaczeniu, jaki istnieje między Łotwą i Estonją, jest pożądany i konieczny. Pierwszym etapem na tej drodze jest właśnie uregulowanie stosunków gospodarczych. Jest to grunt, na którym można budować przyszłe plany. Jednak i nadal należy pozostawać zimnymi politykami, nie bujać w krainie fantazji. Od konferencji w Buldurze przed 12 laty obecnie pozostał tylko sojusz między Łotwą a Estonją. Dowodzi to, iż jakkolwiek problem współpracy państw bałtyckich teoretycznie jest postawiony, jednak stanowi zbyt skomplikowaną ideę i ma tak dużo przeszkód natury praktycznej, iż prędko nie może być rozwiązany.

Na zakończenie p.Celminsz wyjaśnił wątpliwości jednego z obecnych przedstawicieli prasy w sprawie żądań, jakie Łotwa w swoim czasie stawiała co do otwarcia tranzytu na kolei Libawa-Romny. Zdaniem p.Celminsza, kwestja ta nie jest doniosłą, otwarcie tej linji kolejowej nie uratuje zamierającego portu libawskiego. Libawa w sposób sztuczny wyrosła na duży port tylko dzięki polityce przedwojennej Rosji, która kierowała swe tory z południa przez ten port ze szkodą dla swego budżetu. Naturalną drogą dla towaru z południowej Rosji są porty Czarnego morza, natomiast Łotwa nie ma żadnych pretensyj, o ile Litwa swój tranzyt skieruje przez własny port kłajpedzki. W ten sposób sprawa ożywienia portu libawskiego jest raczej lokalnym patrjotyzmem, nie zaś kwestją, znajdującą się w programie rządu łotewskiego.

Na tem konferencja prasowa została zakończona.

Według informacyj Elty, najważniejsze postanowienia podpisanego porozumienia między Litwą i Łotwą w sprawie uproszczenia formalności z wizami i paszportami, są następujące: Obywatele obu państw będą mogli przekroczyć granicę drugiego państwa bez żadnych wiz z warunkiem, iż będą posiadali paszport wewnętrzny lub zagraniczny z fotografją. Jednakże każde państwo zastrzega sobie prawo niewpuszczenia na swe terytorjum osób niepożądanych. Granice można będzie prze-

...ludz...

...wo...
...lkie

...tylko ona powstanie, to ...

mówić. Jednak, gdy tylko ona powstanie, to ...
... będzie niewątpliwie ...
... w exposé dalsze ... układów, jakie
przewidziane, premjer Zotowski wyjaśnił, iż kilka umów jest obecnie
opracowaniu. Obecnie zamierzano podpisać 7 układów,
tylko 5. Pozostałe układy dotyczą uregulowania
granicy. Przy wytyczeniu granicy, ...
ważeli obu krajów, zostać ...
które ...

...

... kwestii ...
...
Kowno idzie i ma ... jest postawiony. Jednocześnie
bałtyckich teoretycznie jest postawiony. Jednocześnie
może ...

... nie uroczy...
sztuczny wyrosła na ...
Rosji, która ... kraje
...
... morza ...

... sterytorjum ...

kroczyć tylko w pewnych , za obopólnem porozumieniem ustalonych punktach. Na każdym paszporcie kontroler będzie zaznaczał miejsce przekroczenia granicy oraz datę. Po przekroczeniu granicy, obywatele obu państw będą mieli prawo zamieszkiwać na terytorjum drugiego państwa w przeciągu 2 miesięcy, licząc od dnia przekroczenia granicy. W czasie zamieszkiwania na terytorjum drugiego państwa, będą musieli zastosowywać się do wszystkich miejscowych rozporządzeń w sprawie rejestracji w policji. Osoby, które będą życzyły mieszkać dłużej, niż 2 miesiące, będą musiały uzyskać zezwolenie odpowiednich urzędów. Zezwolenie będzie udzielane według przepisów, ustalonych dla obcokrajowców. Osoby, które będą mieszkały na terytorjum drugiego państwa mniej, niż 6 miesięcy, będą mogły wyjechać bez wyjazdowej wizy.

Wizy tranzytowe dla obywateli obu państw zostają uchylone. Powyższe porozumienie, zatwierdzone przez oba rządy, nabierze mocy od stycznia 1931 roku i będzie prawomocne w ciągu 2 lat.-

"Lietuvos Žinios" o stosunkach litewsko-niemieckich.

"Lietuvos Žinios" Nr.267 z dn.22.XI.1930 r. Art.p.t."Niemiecki minister spraw zagranicznych ostrzega Litwę". Streszczenie:

Państwowa rada niemiecka uchwaliła większością głosów projekt reformy finansowej republiki niemieckiej. W związku z tem minister spraw zagranicznych dr.Curtius wygłosił przemówienie, wykazując związek, jaki zachodzi pomiędzy reformą finansową Niemiec a niemiecką polityką zagraniczną. Przemówienie Curtiusa dotyczyło głównie spraw, poruszonych niedawno przez premjera francuskiego Tardieu. Minister Curtius przeciwstawił się przedewszystkiem wysuniętej przez p.Tardieu tezie, jakoby Niemcy nie mają żadnego prawa do wtrącania się w sprawę powszechnego rozbrojenia i jakoby w stosunku do republiki niemieckiej zastosować można jedynie traktaty, odnoszące się do państw pokonanych. Na mocy traktatów tych Niemcy obowiązane są do rozbrojenia. Minister Curtius oświadczył, że wobec tego Locarno i inne traktaty, wzorowane na postanowieniach locarneńskich, nie mają żadnego znaczenia. Pozatem, Curtius oświadczył, że koncepcja rewizji traktatu wersalskiego została głęboko przemyślana i dopiero wtedy przez rząd niemiecki wysunięta. Jest faktem niezaprzeczalnym, że naród niemiecki nie może się zgodzić z obecną sytuacją, zwłaszcza na Wschodzie. Następnie Curtius wyraził ubolewanie z powodu oświadczenia p.Tardieu, jakoby postanowienia traktatu wersalskiego mogą być zmienione jedynie po jednomyślnem głosowaniu.

Wreszcie Curtius wypowiedział się również w sprawie kłajpedzkiej. Minister oświadczył, że na Litwie odzywają się coraz częściej głosy, jakoby nietylko się nie wprowadza w życie układ genewski, lecz ~~xxxxxxx~~ podkreślają, że sprawy mogą się jeszcze skomplikować i fatalnie się na sytuacji Kłajpedy odbić. W związku z tem minister Curtius oświadczył, że może jedynie ostrzec przed podobnemi głosami i prądami.

Prasa francuska, oceniając przemówienie ministra Curtiusa, zaznacza, że Curtius wypowiedział obecnie głośno to, co częstokroć jest poruszane na tajnych zebraniach niemieckich. Paryski "Figaro" podkreśla, że dotychczas żaden z niemieckich ministrów nie wyraził takim tonem postulatów swego kraju. "Figaro" przypuszcza, że Curtius swem przemówieniem pragnął nastraszyć Francję i że ze strony francuskiej winno się dać Niemcom wyraźnie do zrozumienia, że Francja nie podda się żadnym wpływom obcym i nie poczyni już żadnych ustępstw.-

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

E k s p l o a t a c j a l a s ó w p a ń s t w o w y c h.

"Lietuvos Aidas"Nr.268 z dn.24.XI.1930 r.

Ostatnio w gospodarce leśnej nastąpiły znaczne zmiany. Przedtem cały las, przeznaczony na wyrąb, sprzedawano jedynie w drodze przetargu, w drobnych partjach dla rynku wewnętrznego i w większych - dla eksporterów i przemysłowców. Obecnie wprowadzono t.zw. "publiczną" sprzedaż, w której nie mogą brać udziału kupcy i przemysłowcy. Daje to rolnikom możność nabycia lasu po niższej cenie, pozatem nowoosadnicy i pogorzelcy mają pierwszeństwo w wyborze lasu i podbijać zaproponowanych przez nich cen nie wolno. Najgłówniejszą jednak zmianą jest zaprowadzenie państwowej produkcji materjału leśnego. Co rok trzecią część całego sprzedawanego lasu wyrębuje i produkuje sama administracja leśna. Gotowe produkty sprzedaje się z przetargów.

Jak wykonywano w ostatnich latach plan wyrębu lasu i na jakie potrzeby przeznaczano las, wskazuje poniższa tabelka:

w f e s t m e t r a c h :

Rok.	Na sprzedaż publiczną.	Na przetargi.	Na produkcję.	Ogółem.
1929	1.036.000	413.000	251.000	1.700.000
1930	634.000	624.000	622.000	1.880.000
1931	619.000	631.000	630.000	1.880.000

Produkcja sortymentów eksportowych odbywa się nie we wszystkich leśnictwach, lecz tylko w tych, które posiadają odpowiednie po temu warunki.

Oto liczby, wskazujące, w jaki sposób, rozplanowano wyrąb lasu w przyszłym sezonie eksploatacyjnym:

w f e s t m e t r a c h :

~~Leśnictwa xxx Na sprzedaż xx Na potrzeby przemysłu xx Na produkcję xx~~
~~publiczną x i handlu x~~
~~Olickie xxxxxxxxxx 31.000 xxxxxxxxxxxxxxxx~~

Leśnictwa.	Norma wyrębu.	Na sprzedaż publiczną.	Na potrzeby przemysłu i handlu.	Na produkcję.
Olickie	31.000	-	-	31.000
Birżańskie	90.000	76.000	10.000	4.000
Dzukiańskie	25.000	10.000	1.000	14.000
Janiskie	70.000	60.000	6.000	4.000
Jurborskie	45.000	15.000	20.000	10.000
Jurskie	50.000	-	-	50.000
Kowieńskie	50.000	-	-	50.000
Koszedarskie	48.000	-	-	48.000
Kozło-Rudzkie	35.000	-	-	35.000
Kretyngowskie	88.000	5.000	7.000	10.000
Kiejdańskie	80.000	20.000	50.000	10.000
Kurszańskie	65.000	20.000	30.000	18.000
Łabanowskie	50.000	10.000	20.000	20.000
Marjampolskie	32.000	26.000	-	6.000
Możejskie	40.000	25.000	5.000	10.000
Pojurskie	70.000	25.000	43.000	2.000
Pokrojskie	40.000	32.000	5.000	3.000
Płungiańskie	50.000	25.000	20.000	5.000
Ponienuńskie	23.000	-	-	23.000
Poniewieżskie	45.000	20.000	15.000	10.000
Preńskie	40.000	-	-	40.000
Rosieńskie	50.000	20.000	20.000	10.000
Czerwonodworskie	55.000	15.000	35.000	5.000
Retowskie	65.000	10.000	53.000	2.000
Rakiskie	37.000	20.000	2.000	15.000
Sejneńskie	25.000	5.000	10.000	10.000

/c.d./.

Leśnictwa.	Norma wyrębu.	Na sprzedaż publiczną.	Na potrzeby przemysłu i handlu.	Na produkcję.
Sudorgskie	30.000	20.000	-	10.000
Szakiowskie	60.000	-	-	60.000
Szaukiańskie	40.000	10.000	20.000.	10.000
Szawelskie	60.000	25.000	30.000	5.000
Szymońskie	50.000	10.000	35.000	5.000
Taurogowskie	40.000	10.000	20.000	10.000
Towiańskie	40.000	10.000	20.000	10.000
Telszewskie	40.000	10.000	25.000	5.000
Tytowiańskie	30.000	12.000	10.000	8.000
Trockie	40.000	10.000	15.000	15.000
Wiłkomierskie	45 000	13.000	25.000	7.000
Uciańskie	22.000	7.000	12.000	3.000
Orańskie	30.000	5.000	15.000	10.000
Jezioroskie	45.000	10.000	20.000	15.000
Zalgirowskie	75.000	28.000	32.000	15.000
Ogółem:	1.880.000	619.000	631.000	630.000

Z tabelki widać, iż w siedmiu leśnictwach las na pniu zupełnie nie będzie sprzedawany.

Produkcja państwowa materjałów leśnych ma dużo stron dodatnich, z których główną jest ta, że wyprodukowane sortymenty firmy zagraniczne mogą kupić obecnie bez pośredników, co jest bardzo korzystne dla producentów.

Zasługą administracji leśnej jest zaopatrywanie niektórych urzędów państwowych w materjał leśny. Wszystkie szkoły otrzymują opał za opłatą jedynie kosztów produkcji, nieprzewyższających 2 lt. za metr. Również zarządowi poczt i telegrafów administracja leśna dostarcza słupów telefonicznych, to też w roku bieżącym władze pocztowo-telefoniczne otrzymały 20.000 sztuk. Najwięcej materjału leśnego zużywają koleje. W roku bieżącym administracja leśna dostarczyła kolejom 55.000 metrów drzewa, 250.000 sztuk podkładów kolejowych i większą ilość materjału dębowego i sosnowego. Dostarczenie tego materjału zarządowi pocztowo-telefonicznemu i kolejom zwalnia od produkowania tego materjału ogromną ilość pracowników tych instytucyj, co dodatnio wpływa na ich pracę.-

Z a k u p ś w i ń r a s o w y c h p r z e z R o s j ę s o w i e c k ą w k r a j u K ł a j p e d z k i m . W połowie bieżącego miesiąca w kraju Kłajpedzkim zakończył się zakup rasowych świń dla Rosji sowieckiej. Ogółem nabyto 2.710 sztuk, nie mniej, niż 6 miesięcznie. Komisja, która specjalnie przybyła z Rosji sowieckiej, oświadczyła przedstawicielom prasy, iż zakupu dokonała litewska spółka eksportowa. Zakupioną nierogaciznę wysłano w sześciu transportach do Rosji sowieckiej. Komisja zaznaczyła, iż jest zadowolona z nabytych świń w Litwie, które stanowią dobrą i odpowiednią rasę. Żadna z nabytych sztuk nie chorowała na choroby zakaźne. Weterynarz komisji oświadczył, iż wypadło mu stwierdzić, że gospodarka nierogacizny w Litwy jest wzorowo uporządkowana i że kontrola weterynaryjna jest bardzo dobrze zorganizowana. Jest on przekonany, iż świnie litewskie są zabezpieczone przed wszystkiemi chorobami zakaźnemi.-

L i c z b a p r o t e s t o w a n y c h w e k s l i w 1 9 2 8 - 1 9 3 0 r.

	1928 r.		1929 r.		1930 r.	
	Ilość weksli.	Suma w lit.	Ilość weksli.	Suma w lit.	Ilość w weksli.	Suma w lit.
Styczeń	6751	2414714	17110	5881327	13542	4084320
Luty	7360	2417481	15972	6200186	11168	3540775
Marzec	7297	2915206	14632	5477509	11784	3675868
Kwiecień	6116	1947905	13216	5032348	8831	2905549
Maj	6458	2168370	11585	4186963	9644	3188013
Czerwiec	6754	21.16423	9770	3363212	8564	2781830
Lipiec	6909	2373137	9368	2980805	8956	2844423
Sierpień	7567	2591725	8559	3047012	9178	2712918
Wrzesień	8785	4985860	8992	2855913	9573	3252674
Październik						
Listopad						
Grudzień						

80